

Egy szabad ember emlékezete

Mondatrobbanásainak hulló hamujával fátyolozott hangja visszhangzik fülemben, ha Vekerdi Lászlóra gondolok. Életének számos fordulata, sőt minden megnyilvánulása a nemtudás börtönéből való szenvedélyes kitörési kísérlet volt. Nyitottsága és csillapíthatatlan kíváncsisága korán elvezette élete nagy mestereihez – megtalálásuk időrendi sorrendjében –, a pedagógus Karácsony Sándorhoz (1891–1952), az író Németh Lászlóhoz (1901–1975), a művészettörténész Fülep Lajoshoz (1885–1970). Ezek a mesterek életük egyik-másik korszakában (de mindig nagyobbik részében) kívül maradtak (kívül rekesztették őket) szakmájuk, illetve a magyar élet „mainstream” vonulatán, és külső vagy belső emigránsként éltek és hatottak, amint – visszatekintve most Vekerdi László életére – ő maga is. Mielőtt az ő sorsuknak, különösképpen pedig Vekerdi László sorsának országunkra, művelődésünkre, oktatási intézményeinkre nézve tragikus voltáról szólnék, hadd folytassam ott, ahol főntebb abbahagytam, Vekerdi László olthatatlan tudásvágyával. Természetes dolog, hogy egy kamasz vagy egy fiatalember kíváncsiságában valamely bölcs öreghez fordul, hogy tőle várja élete nagy kérdéseire a választ, amiből kitetszik, hogy a mester-tanítvány viszony úgy kezdődik, hogy a tanítvány mestert választ magának, hogy a tanítvány választ magának mestert, és a mester elfogadja ezt a választást. Ez az emberkeresés és emberre találás fázisa, amellyel minden megismerő és nevelő folyamat kezdődni szokott. A következő fázis a megismerés tárgyának kiválasztása. Egy gyermeket, egy kamaszt, egy ifjút, egy örökifjú kutató elmét, amilyen Vekerdi László egész életében volt és maradt, minden érdekel, mindent meg akar ismerni. Akármilyen kiváló mestereket választott is magának Vekerdi László, korán rájött, hogy a megismerés társas tevékenység ugyan, amely a másakra való odafigyeléssel kezdődik, de megértéssel kell folytatódjék, ami magányosan elvégzendő feladat. A megértés egyik módja, pontosabban a megértéshez vezető egyik út, amit Vekerdi László egész életében követett, a fordítás. Széles nyelvismeretét nemcsak olvasmányainak hasonlóan széles skálája bizonyítja (a görög matematikusoktól kezdve Bolyai Farkas és János latin nyelvű művein át az *Annales* folyóirat alapítóinak, Lucien Febvre-nek és Marc Blochnak francia nyelven írt műveii), hanem számos fordítása ide s oda (franciából fordította magyarra pl. François Jacob: *A tojás és a tyúk*, *Az élők logikája*, magyarról angolra pedig több matematikai munkát, köztük Rényi Alfréd *Levelek a valószínűségről* és *Valószínűségsszámítás* című könyveit).

Vekerdi László időrendi sorrendben első mestere, Karácsony Sándor oeuvre-jének intrádájában, az 1933-ban publikált *Nyugati világnézetünk felemás igában* című esszéjében fölvezet az a filozófia-, vallás- és művelődéstörténeti keretet, amelyben Vekerdi László élete elkezdődött a XX. század első negyedében, és lefolyt – drámai fordulatok közepette – 2009. december 27-éig. Karácsony Sándort idézem: „A ti egész életetek legyen imádság. Az Isten lélek, és akik őt imádják, szükség,

hogy lélekben és igazságban imádják.¹ Mind a két mondat a Nyugat szentkönyvéből, a Bibliából származik. Ha az előbb mondottak ezzel a két kijelentéssel szemben is érvenyesek, akkor a nyugati ember egész életében, tehát egyéni és társadalmi létének minden megnyilatkozási formájában jellemző alapvonásként ott van a lélek és az igazság.

Megfigyelésünk sikere érdekében ne aprózzuk el túlságosan ezt a két fogalmat. Ugyancsak megfigyelésünk sikere érdekében azonban tagolatlanul se hagyjuk egészen, hiszen túlságosan általános, elvont, azonkívül pedig időnként pedig jelentésváltozást is szenvedett fogalmak.

A lélek először is és mindenekfelett uralkodó fogalmi jegye szerint is lélek, tehát nem test. Tér, idő és kauzalitás alá nem vetett, anyagtalan valami. Végtelen, örök és csodálatos, ha mind a három jelzőt összesűríttem egyetlen kifejezésbe: szabad. [...] Ha tehát Nyugat világnézete következetes és élő erő, a nyugati életet ez a lelkeség kell hogy jellemezze. Minden életnyilvánulásában ott kell lenni a végtelenség, örökkévalóság, csoda, azaz: a szabadság félreismerhetetlen jelének, vagyis a szellemiség összetéveszthetetlen velejáráinak. Ez a szellemiség a nyugati világnézet szubjektív eleme, amely a nyugati ember lelkéből árad ki és ráömlik a nyugati világra.

A nyugati világ pedig, a nyugati ember külső világa (környezete, ha úgy tetszik), abban kell hogy különbözzék minden másfajta világtól, hogy egyszerre rejtkehelye és lelőhelye az igazságnak. A nyugati ember belső világa: lélek; külső világa: igazság. Az igazságot nem az ember teremti, nem is a világ diktálja. Az igazság nem a dolgok anyagszerűségében van, hanem azok fölött (vagy mögött, a névutó itt nem speciális jelentése szerint jelentős). Az igazság formája szerint: szép, tartalmát illetően: igaz, tendenciája pályáján haladva: jó. [...] Ha külön jelzőt szenteltünk a testben lakozó léleknek és hangsúlyoztuk szellemiségét, meg kell külön jegyeznünk azt is, hogy a szép, igaz és jó igazság materiális vonatkozásában: egész, s ha itt is egyetlen jelzőbe sűrítjük az igazság többi jellegzetességeit, akkor azt kell mondanunk róla, hogy az igazság in ultima analysisi: szent. A nyugati élet tehát a maga hamisítatlan megjelenési mivoltában szabad, a nyugati világ pedig, akárcsak egy hatalmas katedrális: szent. A nyugati világnézet két alappillére: a szabadság és szentség." (Karácsony 1933/1991: 18.)

Miért idézem Karácsonynak ezt az – első olvasásra úgy tetszhet – „vallásos” eszmefuttatását a magát mindig ateistának valló Vekerdi László életével kapcsolatban? Mert Vekerdi László lélekben szabad nyugati emberként – hitvalló őseinek elszántságával – egész életét az igazság keresésének szentelte. A protestantizmus lényege és vallásokon, felekezeteken túli üzenete (ami mindannyiunk számára föl van ajánlva), hogy az egyén méltó a „lelkiismereti szabadságra”, amit nem adnak ingyen, amiért meg kell harcolni, s amivel együtt jár, hogy tettéért mindenki maga felel. (Más kérdés az Istenben való hit, mert az kegyelem dolga.) Vekerdi László, fölteszem, korán kiszakította magát az egyház, a maga kálvinista egyháza testületi kötelmeiből, de nem engedett semmilyen más korporatív alakulat, egyház vagy párt csábításának sem: szabad ember maradt.²

1 Az első mondat locusát nem találtam meg, a második mondaté: János 4:24.

2 Híven illegális ellenállói múltjához 1945-ben csatlakozott a kommunista mozgalomhoz, mert attól várta az emberi méltóságra tekintő, igazságos társadalom eljövételét, de tévedésére hamar rájött, és vállalva a szabad ember függetlenségének kockázatát, folytatta munkásságát ezután.

Tudósként igazságkereső volt, orvosként embertársai gyógyításának szolgálatába állott, irodalomtörténészként a szépség titkait kutatta – azaz teljességre törekedvén „szent” volt, amire bizonyosság egész életpályája: gazdagság, karrier nem érdekelt. Olykor megélhetési gondokkal küszködött, pl. amikor lelkiismereti okokból otthagyta rákkutatói állását az Országos Onkológiai Intézetben, egy ideig állás nélkül tengődött. Ekkor az ókortörténész Szabó Árpád javaslatára Rényi Alfréd, az MTA Matematikai Kutatóintézetének igazgatója segített rajta azzal, hogy bevette intézetébe könyvtárosnak, de – minthogy éppen akkor könyvtárosi státus nem állott rendelkezésére – csak „takarítóként” vehette őt állományba. Éppen akkor járt le Vekerdi László, pontosabban Dr. Vekerdi László személyi igazolványának érvényessége, s elment a rendőrségre újat csináltatni. A törzsőrmester, amikor meglátta a benyújtott munkáltatói igazolásban „takarító” beosztását, törölte doktori címét, mondván, hogy ehhez a beosztáshoz nem jár doktorátus, és beírta igazolványába, hogy „szakképzettsége: nincs”. Amivel, Terts István elmondása szerint, még évezedekkel később is nagy társaság előtt – *Épatez les bourgeois!* – kajánul „dicsekedett”. (A történetet megtörténte után nem sokkal barátja feleségétől, Kontra Györgyné Kozma Ilonától hallottam.)

Akárhol ütöm föl könyveit, mindenütt mellbevágó állításokkal találkozom: olyan fölismerésekkel, amelyek ismert, sőt közismert dolgokat állítanak új megvilágításba, addig ismeretlen összefüggésekre mutatnak rá, s amelyek egyedül az ő szemszögéből pillanthatók meg. Például Szentkuthy Miklósról ezt írja: *„Mert az a mérték, amit Szentkuthy az Odüsszeiában fölfedezni vél és dicsér, órá bizonyosan jellemző; a montázs villódzásában, meglepő társításokba törve a meghökkentő meghatározások sűrűjében, a hatásos hasonlatok hullámain, a tündér szójátékok csodaerdőjében és az ész akrobatamutatóványai közepette oly természetesen viselkedik minden egyes mondata, mintha egy meghatóan szolid irodalomtörténeti habilitációból lépett volna ki: »de milyen biztos arányérzék kell ahhoz, hogy az egészből mégse legyen Offenbach-féle mitológiai kabaré«. Igen, milyen biztos arányérzékre, már majd’ aszkétikus szigorúságra vall például, hogy az egész könyvben egyetlenegyszer, a 131. oldalon [a Prae-ről van szó!] az a nagyszerű »(hehehe!)«, kötetnyi kritikai monográfiáknál tökéletesebben jellemezve egy »szellemtörténeti szituációt« (hehehe!). Ez az arányérzék, ez a mérték, ez az »ízlés« – mondjuk ki, noha félve, hiszen annyira kompromittálták ezt a szép szót – egészen ritka mifelénk, és miatta egymagában különleges jelentőségű Szentkuthy kötete, aminthogy a mérték jelenléte is egészen különleges jelentőségű Szentkuthy kötetében. Enélkül elképzelhetetlen üdítő (idült iróniahiányban szenvedő irodalmunkban valóságosan gyógyszerként ható) iróniája. Mert humoristával természetesen bőven (tán túlságosan is bőven) meg vagyunk áldva, azonban az iróniához más is szükséges, először is olyan intelligencia, mint a Szentkuthyé, aztán olyan egészséges nonsense-érzék, azután arányérzék, ízlés, aztán még valami nagyon fontos, amit nehéz lenne pontosabban meghatározni annál, hogy – irónia, hiszen »az emberi nyelv nem arra való, hogy mértani tökéletességgel fogalmakat határozzon meg, sőt erre a leg- és legkevésbé alkalmas«, az irónia pedig épp az emberi nyelv legjellemzőbb tulajdonsága (a matematika épp ezért – fájdalomosan és szegyénteljesen – szükségképpen nélkülözni kénytelen az iróniát, és elképzelni sem lehet elkeserítőbb elnyomorodást, mint hogy egyszer az emberi nyelvet a számítógépek embertelen blablája váltja föl).” (Szentkuthy „meghatározásai és szerepei”. Első megjelenése Híd,*

1969. *Befejezetlen jelen.* Magvető, Budapest 1971: 529–530). Ha Vekerdi László Szentkuthy Miklós ízlését, arányérzékét magasztalja, én Vekerdi László váteszi szavait, mert „amitől tartottunk – ő tartott –, abban már benne vagyunk”, ti. az „elkeserítő elnyomorodásban, melyben az emberi nyelvet a számítógépek embertelen blablája váltja föl”. Tessék csak elolvasni egy átlagos „szakember” irodalomtörténeti, irodalomkritikai, nyelvészeti tanulmányát!

Vagy amikor párhuzamot von mestere, Karácsony Sándor és barátja, Ilia Mihály egymástól negyedszázadnyi eltéréssel bekövetkezett törekvései között. Miután elsorolja nagyszerű tanárait, „néhány nagy professzor világokat nyitó kollégiumának a varázsát”, azzal fejezi be dicséretüket, hogy „*De olyan kollektívateremtő és kollektivistá gondolkodásra nevelő tanárral, mint Ilia Mihály, egyetlenegyvel találkoztam: Karácsony Sándorral.*

[...] Karácsony 1946-ban (sajnos csupán néhány számot megélt) folyóiratot inspirál *Keleti Kapu* címmel a román és a magyar nemzet kölcsönös egymást megismerése és megbékélése érdekében, 1947-ben megjelent *A magyar béke* című, a valódi béke feltételeit és lehetőségeit tudós alapossággal elemző könyvében külön fejezetet szánt *Megbékélés szomszédainkkal* címen személyes élmények és tapasztalatok alapján (»Románok között«, »Jugoszlávok között«, »Csehszlovákok között«, »Ruszinok között«) a megbékélés esélyeinek latolgatására. Hangsúlyozni szeretném, mert Karácsony ki nem mondottan is nyomatékosan kiemeli: az adott Európában, az adott határok között. Mert Karácsony – ez megint párhuzam Iliával – mindig realitásokban gondolkozott és cselekedett; az »álmokat« meghagyta az »álmok álmodóinak« (akiket mellesleg veszedelmes embereknek tartott, hacsak nem poéták voltak, vagy éppen még akkor is).

Megint nem arról van szó, hogy a *Keleti Kapu* vagy *A magyar béke* valamiképp hatott volna a Tiszatáj – mondjuk így – »szomszédságpolitikájára«, a környező népek és nemzetek külön rovatokkal és számokkal is nyomatékosított megismertetésének a nagyszerű szerkesztői költéltáncmutatványokat igénylő gyakorlatára. Ha valamiről, inkább Németh László, illetve a Tanú hatásáról lehet szó, de ez is inkább csak valamiféle erkölcsi példaképpen; Ilia saját tapasztalatai (ebben viszont Karácsonyra hasonlít) és nem utolsósorban tudományos munkássága nyomán döbben rá, hogy a határon túli magyarok sorsa elválaszthatatlanul összefügg a környező államokkal kialakított viszonytal, mégpedig a valóságossal, ami merőben különbözik a hatalom által feltupírozottól. [...] ez a távozás [a Tiszatáj főszerkesztői székéből] nem kis mértékben a Tiszatáj kelet-európai programjának a következménye volt. (Amint annak idején Karácsony bukásába is igencsak közrejátszott *A magyar béke.*)” (Vekerdi László: *Ilia. Írások 70. születésnapjára*, Bába Kiadó, Szeged, 2004: 12–13).

Mennyire aktuális mindez ma, amikor pitiáner politikai erők tudatosan hergelik a határon inneniek a határon túli magyarok – állítólagos – védelmében a szomszédok ellen! S ezt annál is inkább megtehetik, mert a szomszédos országok nyelve és kultúrája a magyar oktatási rendszerben semmilyen infrastruktúrával nem rendelkezik, így róluk alaposabban tájékozódni, műveltségüket, irodalmukat, folklórjukat ismerni nem tartozik a magyar műveltség követelményéhez. A régióban egyetlen ország nincs úgy elszigetelve, mint a miénk: a szlávok kölcsönösen megértik egymást, a románoknak ott vannak az olaszok, franciák, spanyolok és portugálok, akiknek a nyelvét különösebb erőfeszítés nélkül gyors-

san elsajátíthatják. Az osztrákoknak ott van a hatalmas német nyelvterület, és mögötte Skandinávia, Anglia, Írország. És mindre igaz, lévén indoeurópaiak, hogy angolul könnyen megtanulnak, mert csak saját nyelvük szavait kell angolra váltani, és ott is sok az átfedés, máris pötyögnek angolul. Nekünk azonban nulláról kell kezdenünk az idegennyelv-tanulást, akár angolról, németről, franciáról, illetve bármelyik szomszédunk nyelvééről legyen is szó.

Jellemző Vekerdi László elfogulatlanságára és jóhiszeműségére (közbevetőleg: e két tulajdonság nélkül – éles ész ide, hatalmas memória oda – valódi megismerés nem lehetséges), hogy mesterül olyanokat választott, akiket a tudós- és író-társadalom vagy kirekesztett, vagy megbélyegzett, sőt, akik egymást sem szívelték, mint például Fülep Lajos Karácsony Sándort. Ő mindegyiket a maga koordinátarendszerében értékelte, tudta, hogy jelentőségük éppen abban áll, hogy összemérhetetlenek (incommensurabilisek). Egyéniségük különbsége ellenére Vekerdi László mindegyikhez megtalálta az utat. És ha kellett (és mindig kellett!), kiállott mellettük. Kiállott Németh László mellett egy olyan korban, amely kritikusai krédóját az állatidomároktól kölcsönözte, amelyet leginkább „a kijelölte, vagy még nem jelölte ki helyét az irodalmi életben” frázisok közti választással lehetne jellemezni. A Staar Gyula készítette életinterjúból kiderül, hogy mennyire keze alá dolgozott Németh Lászlónak a Bolyai-drámák írásakor, amibe az is belefért, hogy ő maga is írt egy Bolyai-drámát, ami azóta sajnos elveszett. (Micsoda teremtő erő! Micsoda pazarlás!) Fülep Lajossal már java férfikorában hozta össze a sors és Fülep hűséges tanítványa, Fodor András. Fülep Lajosban az itáliai reneszánsz művészet és irodalom ismerőjét, a nagy műveltségű és világos elmét, kiváló stilsztát tisztelte és – eltúrte mint autoriter kultúrzsarnokot.

Egy negyedik mesteréről is illik szólnom, Sántha Kálmán (1901–1956) agysebész és neurofiziológus professzorról, akinek munkásságát egy a *Valóság* 1968. évi 11. számában megjelent írásában foglalta össze. Az agykutatásnak, az afáziakutatásnak (és így végső soron a kognitív nyelvészetnek) ez a korát messze megelőző tudósa is bekerült így Vekerdi László „kirekesztettek pantheonjába”. Hol lehetne tudományunk, ha ezek a méltatlanul mellőzött, megbélyegzett, életükben holtta nyilvánított és korán halálba kergetett nagyszerű tudósok és tanárok, az 55 évesen meghalt agysebész Sántha Kálmán, a 37 évesen meghalt matematikus barát, Szele Tibor, a 61 évesen meghalt pedagógus, Karácsony Sándor és a szintén 61 éves korában meghalt nyelvész, Laziczius Gyula megfelelő védelmet és támogatást kaptak volna ahhoz, hogy zavartalanul dolgozhassanak?

Vekerdi László társadalmi elkötelezettségére jellemző, milyen nagyra értékelte a „jó közösséget”, amelynek leírását Veres Pétertől kölcsönözte: *„Ahogy an Veres Péter (mai »versenyképesség-centrikus« világunkban nem ártana figyelni rá) megfogalmazta: »az igazi jó kollektívákban, ahol a többség nem szól bele, hogy kik legyenek a közösség tagjai és vezetői, vagyis a kubikusoknál és más szakmányszerű vállalkozócsoportoknál, olyan jó közösségek is tudtak kialakulni (a rosszak mindig felbomlottak), amelyekben már nem lelta a helyét a rossz fajta ember, még ha véletlenül bekerült volna is. Vagy megszokott, vagy megszökött. Az ilyen csapatokban olyan jó, emberies légkör alakult ki, amelyre kevés a barátság szó, mert az csak személyhez kötött, és elfogultságokkal, részrehajlásokkal keveredhetik. Testvérinek se mondhatom, mert abban is ott van az érzelmi*

túlzás, a részrehajlás. Nincs más szó rá, mint »jó közösség«, amelyben az előbb említett elv, a spontán, magától értetődő jog és igazság a törvény.” (Nincs megadva, hol írta ezt Veres Péter. Vekerdi László: *Ilia. Írások 70. születésnapjára*. Bába Kiadó, Szeged 2004: 9–10.)

Sokan fölvetették már, hogy miért is nem kapott katedrát Vekerdi László valamelyik egyetemen, amikor megérdemelt volna hármát-négyet, és miért is nem tartotta őt méltónak az Akadémia arra, hogy tagjai közé válassza. Megmondom: az egyetemek is, meg az Akadémia is azon az alapon állott (és áll ma is), amin a személyi igazolványát kiállító rendőrhivatalnok: Vekerdi Lászlónak „nem volt szakképzettsége, nem volt megfelelő kvalifikációja”. Elterjedt róla, hogy nehéz ember, akitől félni kell, mert nem tisztel rangot, tekintélyt. Lehet, de írásait átnézve én csak azt látom, hogy szinte csak dicsér, csak olyasmit és olyasvalakit vesz tollára, amit vagy akit dicsérni lehet, mindenütt és mindenben a jót keresi, és ha megtalálja, lelkesen propagálja is.

Tragikus mulasztása társadalmunk elmúlt húsz évének, Vekerdi Lászlóval kapcsolatban ebből legalább az első tíznek, amikor még volt benne erő és tennivágyás, hogy az ölünkbe hullott szabadsággal nem élt, nem is akart élni, minthogy nem kínálta meg egyetemi katedrával, akadémikusi stallummal, bár az igaz, hogy egy vállalati középvezető végkielégítésének tizedével mérhető Széchenyi-díjat azért kapott. Lehet, hogy nem is vállalta volna, mert „ahogy egy fecske nem csinál nyarat”, úgy egyetlen katedra nem csinál egyetemet. Tudjuk, hogy volt élettörténetének egy olyan szakasza, valamikor a 70-es évek táján, amikor egy ideális egyetem létrehozásának gondolata komolyan foglalkoztatta, de akkor annak nem volt realitása. Az ún. rendszerváltozás után (vagy rendszer-változtatást illene mondanom? Inkább maradok az ölünkbe hullott szabadság elpazarolt ideje kifejezésnél) ugyan gomba módra nőttek ki a földből a különböző állami, magán, és egyházi „egyetemek”, de senki illetékesnek nem jutott eszébe, hogy talán meg kellene kérdezni Vekerdi Lászlót arról, hogy milyen is az igazi „universitas” (Itália, Franciaország, Anglia művelődéstörténetének alapos ismerőjeként ezt nála jobban nem tudta senki), hogy talán az ő tanácsára hallgatva létre kellene hozni egy „mintaegyetemet”, ami aztán húzhatná magával a többi. Hozzáértése nemcsak az egyetem fölépítésében lehetett volna segítség, de személye vonzóerő lehetett volna a professzori kar kialakításában is, szociális érzékenysége garancia lehetett volna arra, hogy körötte „jó közösség” alakul majd ki, és pedagógusi személyisége kiváló diákokat vonzott volna az egyetemre. Ehelyett a központi kormányzat „akkreditációnak” nevezett – végső soron – könyvelési büvészkedésbe kezdett, „bolognai reform” címén pedig az egyetemi és főiskolai színvonalat lefelé nivellálva züllesztette valamiféle „kötelező minimummá”, amikor a középiskolát végzett tömegeket – végeredményben válogatatlanul – beengedte az egyetemek és főiskolák falai közé, nehogy azok az utcán lézengő munkanélküliek számát gyarapítsák. A „bolognai folyamatnak” ez az egyetlen pozitívnak nevezhető vonása, aminek persze semmi köze az „universitas” eszméjéhez, és az ifjúság sorsát csak rövid távon rendezi el: így később lesznek munkanélkülivé. És közben hagyták, hogy a szakoktatás összeomoljék: nincsen rendes lakatos-, asztalos-, esztergályosképzés...

Egyetemet, akadémiát alapítani és működtetni – fejedelmi gesztus. Az egyetemek és az Akadémia sorsának alakulásán látszik, hogy sem az állam, sem az egyházak nem képesek „fejedelemként” viselkedni, azaz kiválasztani („fejükhöz választani”), megbecsülni az alkalmas emberfőket, támogatást és védelmet nyújtani tudós elméknek, elhivatott tanároknak és tudásra vágyó fiatal embereknek. Olyanok ők, mint a paragrafusokba temetkező rendőrhivatalnok: hogy kinek mi a szakképzettsége (s mi nem), azt majd ők mérik ki, és nem a tudomány emberi léptéknél nagyobb és láthatatlan ítélőszéke.

És mégis! – nem Vekerdi Lászlónak hiányzott az „egyetem” és az „Akadémia”, de az egyetemnek és az Akadémiának hiányzott ő. Ahol ő megjelent, ahol ő előadott, az volt az egyetem, az volt az Akadémia – egy egész ország hallgathatta tátott szájjal az ő rádió- és televízióbéli előadásait, és megérezhette, hogy a tudomány és a művészet világa valóban olyan, mint egy hatalmas, fenséges katedrális, amelyben nem kell tülekedni, amelyben mindenkinek van hely, amelyben mindenki megtisztelve érezheti magát, hogy meg lett szólítva, s hogy éppen ő lett megszólítva.

*

Köszönetet mondok Terts Istvánnak, Vekerdi László hűséges tanítványának a Vekerdi-irodalomról nyújtott fölvilágosításáért és önzetlen támogatásáért.

Irodalom

Gólyavári esték. *A gondolkodás évszázadai*. RTV-Minerva, Budapest, 1986

Ilia. Írások 70. születésnapjára. Bába Kiadó, Szeged, 2004

Karácsony Sándor: *Nyugati világnézetünk felemás igában*. [Budapest, 1933] Üzenet, Kolozsvár, 1991.

Staar Gyula: *Múló szerelem volt a matematika? Beszélgetés Vekerdi Lászlóval I–II*. Forrás 40. évfolyam 2008. 3. szám 81–91. oldal és 4. szám 109–121. oldal

Terts István: *Vekerdi László példája?* Forrás 36. évfolyam 2004. 7–8. szám 128–150. oldal

Szántó R. Tibor és Zsolnai László: *„Kétszemélyes egyetem”*. [Beszélgetés Vekerdi László könyvtárossal] *„Szellemi függetlenség, tisztaság, tisztesség”*. 233–256. oldal. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1990

Vekerdi László: *Kalandozás a tudományok történetében. Művelődéstörténeti tanulmányok*. Magvető Kiadó, Budapest, 1969

Vekerdi László: *Befejezetlen jelen. Tudománytörténeti tanulmányok*. Magvető Kiadó, Budapest, 1971

Simoncsics Péter